Æble/PæreNYT

Nr. 12 // 23. maj 2017

FÆLLES

Æblehveps

- RIMpro: brugere af RIMpro kan følge udviklingen af æblehveps i programmet. Der skal indtastes dato for første fangst på limplader og datoen for 10 % åbne midtblomster på ældre ved/gren for de sorter, hvor der skal behandles.
- På Årslev blev der i en lun del af plantagen fanget de første æblehveps onsdag 3. maj 2017.
- Det anbefalede bekæmpelsestidspunkt i RIMpro er ved brug af økologiske midler.

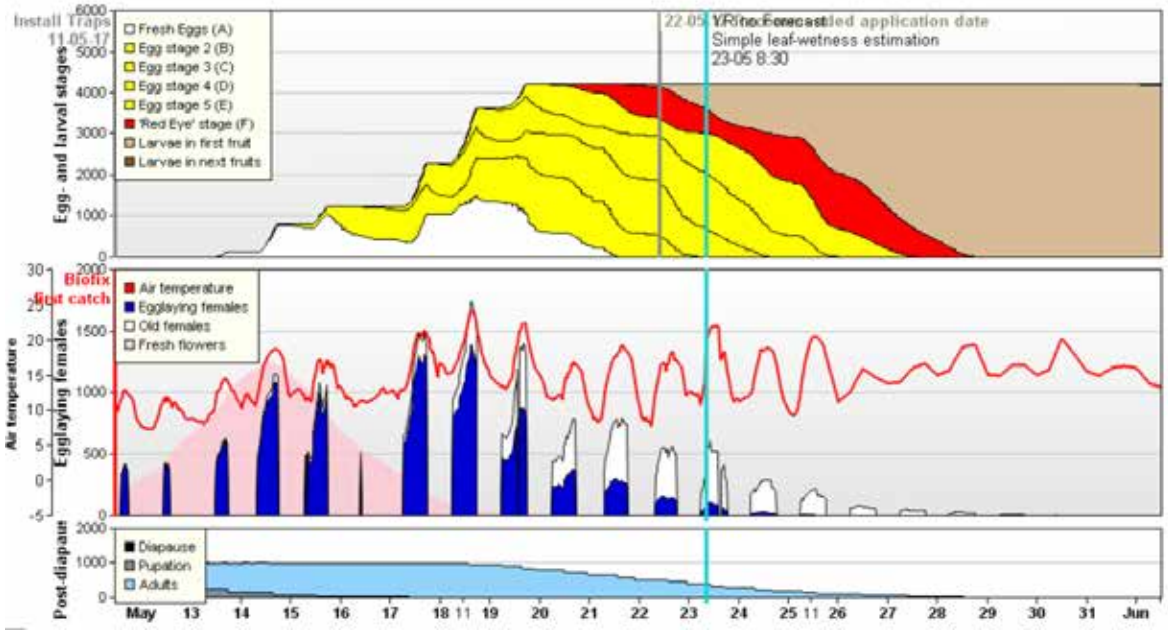
Skade af æblehveps vil blive synligt i løbet af de kommende uger medmindre der behandles nu.

INDHOLD:

FÆLLES 1
Æblehveps 1
Meldug 2
Skurv 3
Feromonforvirring 3
Æblevikler – feromonfælder 3
Vanding 4
Nyplantninger vanding 4

KONVENTIONELT 4
Æblehveps 4
Meldug 4
Politisk aftale om prosulfocarb 4
Svampesprøjtninger 5
Larver 5
Pærebladlopper 5
Bladgødskning 5
ATS i æbler 6
Cerone 6
Pomoxon – Clara Frijs 7
Pomoxon – æbler 8
Åben blomst – hvad bør du undgå? 8

ØKOLOGI 9
Røde lus 9
Meldug 9
Æblebladhvepse 9

Ovenfor er eksempel på varsling af æblehvepsens udvikling i RIMpro på en lokalitet på Fyn. Det anbefalede bekæmpelsestidspunkt i dette eksempel er 22.05.2017 når der bruges økologiske midler. Dato for første fangst er sat til 5. maj.

Meldug

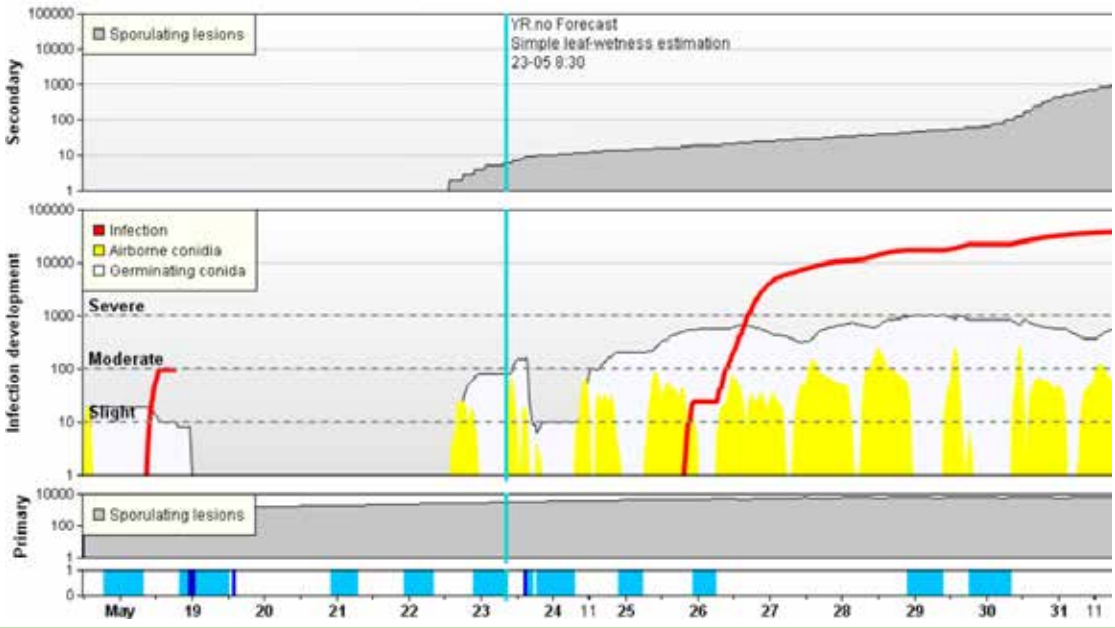
- Frigivelse af sporer sker om dagen når det er tørt og varmt (temperaturen skal være over 15°C).
- Regn ødelægger spore-strukturerne.
- RIMpro: brugere af RIMpro kan som noget nyt i år prøve at følge varslingen af meldug i dette program. I skrivende stund varsles der stor infektionsfare i næste uge.

Findes der infektioner på nuværende tidspunkt er det sandsynligvis overvintrende meldug fra 2016.

På dette foto fra et tidligere år viser et eksempel, hvor infektionen tydeligt er fra året før.

Her et eksempel på varsling af meldug i RIMpro denne uge. Varslingen i RIMpro bygger på vejrudsigt fra yr.no

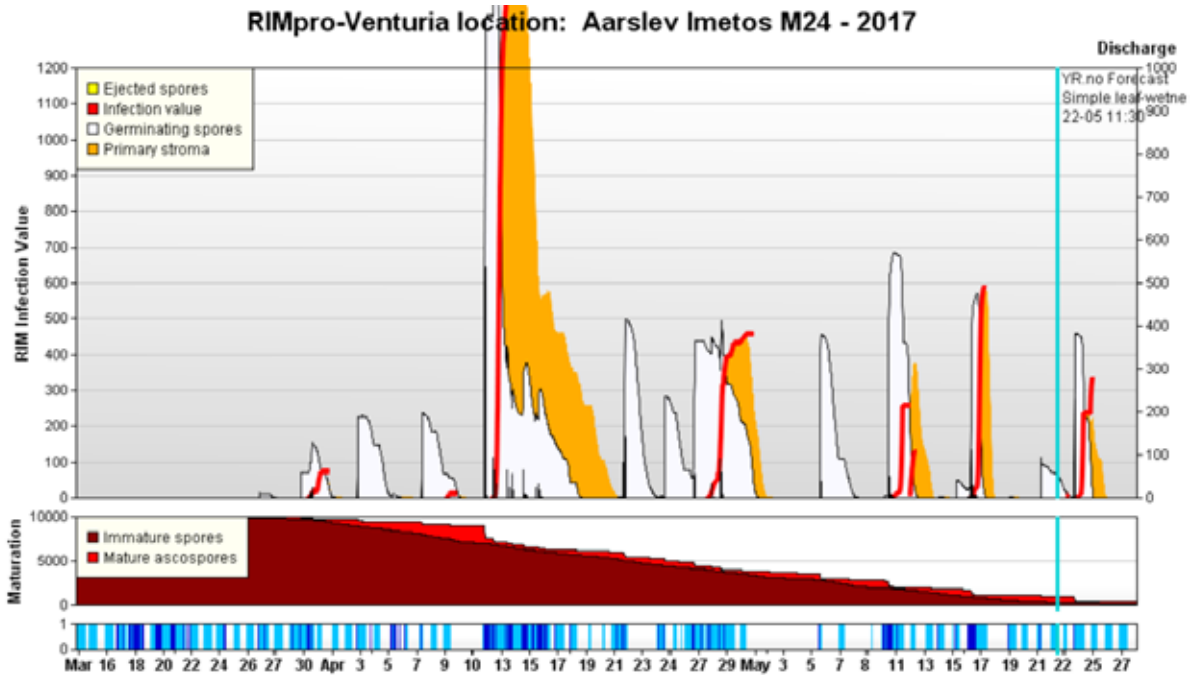
Skurv

- Afhængigt af temperaturen fremkommer symptomerne på skurv 8-15 dage efter at infektionen at sket.
- Finder man skurv nu, er det sandsynligvis fra infektionsforhold omkring påske/midten af april, hvor der var høj infektionsfare.

Skurv på æbleblad. Foto fra et tidligere år. >>>

Herunder: Skurv. Varsling af i RIMpro foråret 2017 på Årslev.

Feromonforvirring

- Feromonforvirring skal op nu hvis man skal have virkning på de første æbleviklere som kan begynde at sværme fra afblomstring.
- Som omtalt i sidste nyhedsbrev er RAK 3+4 ifølge BASF for nylig blevet godkendt i Sverige. RAK er ikke Isomate CLS, som også har virkning mod rød knopvikler. På nuværende tidspunkt er det kun Isomate CLR, som er godkendt på det danske marked.

Æblevikler – feromonfælder

- Feromonfælder for æbleviklere skal op nu, da de første æbleviklere kan begynde at sværme fra afblomstring.

Politisk aftale om prosulfocarb

Et af punkterne i den nye politiske aftale om Pesticidstrategien omhandler prosulfocarb. Der står følgende i aftalen:

Afdrift ved brug af prosulfocarb

For at imødegå udfordringerne med afdrift ved brug af prosulfocarb indføres der regler om obligatorisk brug af afdriftsreducerende dyser ved anvendelse af prosulfocarb. Et udkast til bekendtgørelse, der implementerer dysekrav, sendes i høring umiddelbart efter indgåelse af en aftale med henblik på ikrafttrædelse i efteråret 2017. Hvis der trods dette alligevel findes rester, som giver anledning til tab hos enkelte avlere, er det som set tidligere op til erhvervet at sikre en kompensation.

Vanding

Watermarks bør i celledelingen holdes under 15 kPa i Clara Frijs, hvis der er god sætning. Hvis træerne tørkestresser i celledelingsperioden, vil det koste meget på frugtstørrelsen. Det, der tabes på de 4-6 uger, kan ikke indhentes senere på sæsonen. Man kan også sige at grundlaget for frugtstørrelsen lægges i denne periode.

Nyplantninger vanding >>>

Nyplantninger skal vandes lige så snart jorden er lagt over rødderne. Brug 5 liter vand pr træ. Så længe der ønskes mere vækst bør Watermarks holdes under 15 kPa.

KONVENTIONELT

Æblehveps

- Forudsat at limpladen blev sat op rettidigt, kan man som tommelfingerregel gå ud fra at behandling skal overvejes, hvis der i løbet af hele blomstringsperioden fanges mere end 20 hvepse.
- Om der er behov or tiltag må desuden ses i sammenhæng med blomstermængde, frostskade, erfaring, og om den **røde æblebladlus** er bekæmpet (effektivt!) før blomstring.
- Husk at 1 æblehvepslarve kan ødelægge flere frugter i klasen.
- Behandlingstidspunket er, **når kronbladene er faldet af i Gråsten/Discovery**. Dette forudsætter selvfølgelig, at afblomstringen ikke skyldes kraftig regn, svidning af ATS, vind, frostskade eller andet, som får kronbladene til at falde unaturligt tidligt af.
- **Mospilan er førstevalg til bekæmpelse af æblehveps.** Mospilan er systemisk dvs. midlet virker når æggene er lagt i blomsteranlæggene og på vej til at klække.

Meldug

- Candit kan med fordel kan bruges i åben blomst/dunet frugt for at beskytte frugtanlæggene mod infektioner. **Husk at Candit med nyt registreringsnummer kun må bruges 1 gang pr sæson** og må bruges efter 1. juni, men det er altså **vejret og udviklingstrinnet som afgør, hvornår det er bedst at bruge Candit.**
- Normalt ses meldug ikke i pærer, så brug kun svovl/Candit i pærer, hvis der er erfaring for at meldug er et problem i plantagen.

Svampesprøjtninger

- Merpan må bruges på dispensation mod frugttrækkræft. **Merpan bruges i forkant af regn, når alle blomster i klasen er åbne og under afblomstringen, når kronbladene falder af**. Afhængig af vejr og sort lægges 1-2 sprøjtninger i blomstringen. Husk at i nogle sorter kan der være behov for Merpan senere.
- Merpan vil have sideeffekt mod skurv, så når der behandles med Merpan er det ikke samtidig nødvendigt at bruge andre forebyggende midler mod skurv.
- Det er ikke kun frugttrækkræft, som kan inficere under blomstringen og give råd i bægerenden. Gråskimmel og andre svampe kan også forårsage bægerråd. Derfor er svampesprøjtninger under blomstringen så vigtige.
- Scala: Bruges i tiden frem til blomstring og under blomstringen, hvis det er glippet med forebyggende sprøjtning. Scala bruges ikke når det er lunt – brug Difcor når det er lunt.
- Difcor: Må tidligst anvendes ved begyndende blomstring (stadium 60). Difcor bruges hvis det er glippet med forebyggende sprøjtning. Temperaturen skal være over 12°C, men **16°C er optimal temperatur**. Midlet bruges max to døgn efter regnvejret begyndte. Det bør altid blandes med et middel med forebyggende virkning. **Difcor har sideeffekt på Stemphylium**, se Æblepærenyt nr 11_2017.

Larver

- Så er larverne begyndt at dukke op!
- Både Steward og pyrethroiderne virker ved, at larverne æder af behandlede plantedele eller hvis de rammes direkte. Turex virker ved at larverne spiser behandlede plantedele.
- Vores erfaring med Steward er, at larverne skal være små og det skal være varmt for at effekten af midlet er tilstrækkelig god.
- Pyrethroid kan give problemer med spindemider efterfølgende. Men de senere år har vi set at det kan være nødvendigt at bruge pyrethroid, hvis man skal komme til bunds i problemer med larver.
- Husk også at god bekæmpelse af viklerlarver omkring blomstring danner grundlaget for at reducere smittetrykket af sene viklere, som forårsager gnav på overfladen af frugten senere på sæsonen.
- Ved **larveproblemer i pærer bruges Turex**. (Husk at Dipel ES kom på forbudslisten 28/5 2016. DiPel DF er ikke godkendt til kernefrugt, og kernefrugt er ikke omfattet af de off-label godkendelser som ligger på DiPel DF. Turex WG/WP er godkendt til kernefrugt. Pt er det dog kun Turex WP som markedsføres).

Pærebladlopper

- Movento virker på nymfestadiet, når nymferne via fødeoptag får aktivstoffet i sig.
- Vi finder nu store/sorte nymfer dvs. æggene begyndte at klække for et stykke tid siden.
- Når der behandles så sørg for at æggene lige er klækket/er lige ved at klække.
- Hvis der kun er tale om en så lille population af pærebladlopper, at der ikke er behov for Movento, kan man efter afblomstring styrke bladene med hyppige behandlinger med bittersalt 5-7 kg/ha.

Bladgødskning

- Monoammoniumfosfat 12-27-0 (MAP) tilsættes for at sænke pH i sprøjtevæsken, og samtidig tilføres lidt fosfor.
- Bladgødskning under og efter blomstring: *Se tabel på næste side*

Bladgødskning under og efter blomstring:

Blomstring	Kvælstof	Urea	1,5	kg
	Mangan	YaraVita Mantrac Pro	0,25	ltr.
Afblomstring	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	5	kg
	Bor	Solubor	1	kg
Dunet frugt 1. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Mangan	YaraVita Mantrac Pro	0,25	ltr.
Dunet frugt 2. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	5	kg
	Bor	Solubor	1	kg

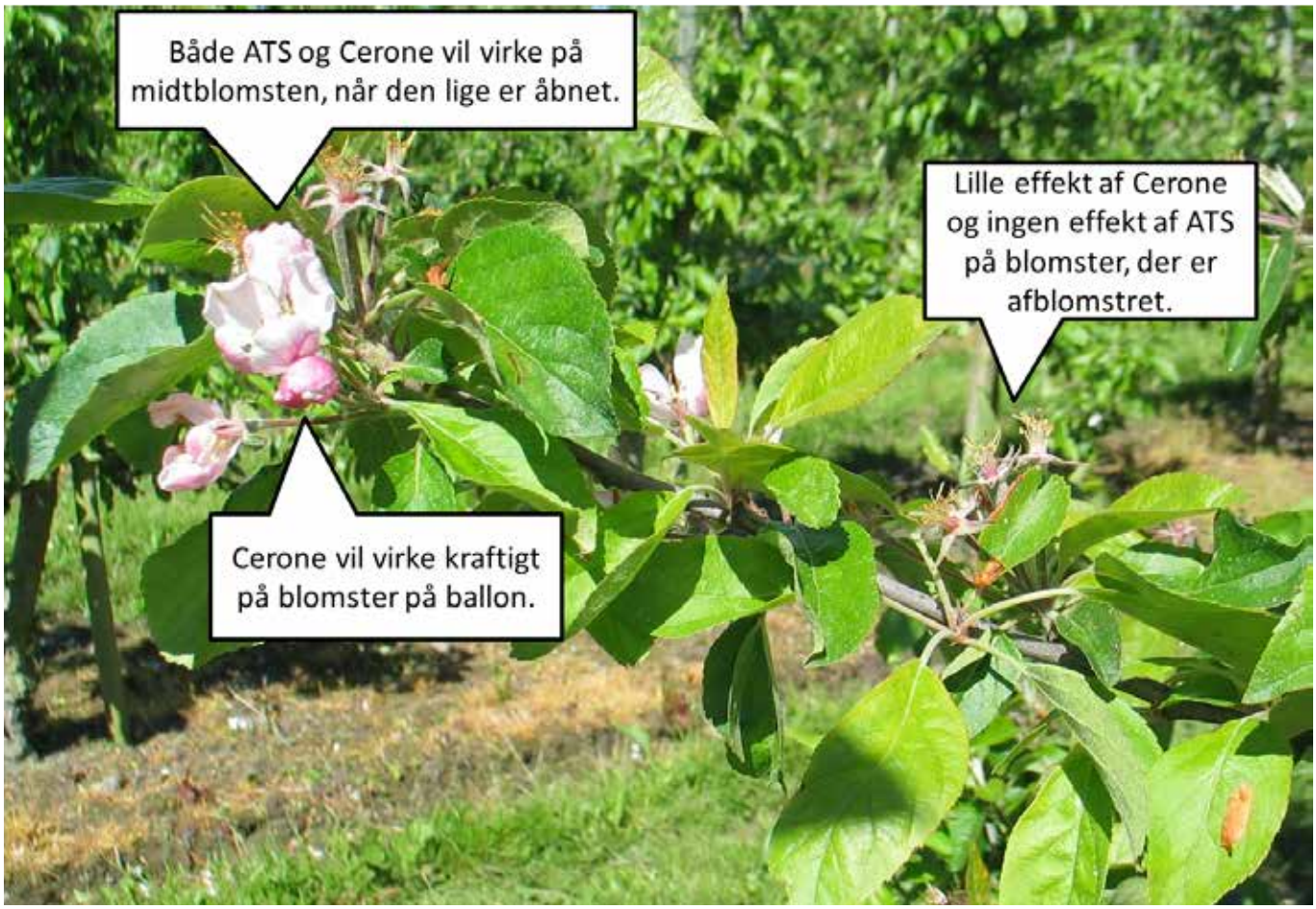
ATS i æbler

- Tjek blomsterne for frostskade inden beslutning om udtynding tages!
- Vær klar over at plantevæv som er medtaget af frost vil være ekstra følsomt for ATS!
- **Træer hvor der kun er frostskade nederst i træet kan man nøjes med at behandle den øverste del af træet med ATS.**
- En anden vigtig faktor i vurderingen af, om og hvornår, der skal udbringes ATS, er udbyttet i 2016. Hvis udbyttet i 2016 var langt over det normale, vil udtyndingen i 2017 virke kraftigere.
- Tidspunkt: Hold øje med insektaktiviteten og at blomstringen i bestøversorterne er, som det skal være. Det er vigtigt, at den mængde blomster, man ønsker at stå med efter udtyndingen, er befrugtede, når der udbringes ATS dvs. efter ca. 2-3 dage med godt vejr og biaktivitet.
- Dosering og væskemængde: I træer, som har nået fuld højde, ligger doseringen på 12-15 kg pr. ha.
- I de fleste tilfælde er der behov for at gentage behandlingerne med få dages interval. Så bruges der
- 15 kg pr ha i første sprøjtning og 12 kg/ha i de efterfølgende sprøjtninger. Brug 250-300 liter pr ha.
- Vejrforhold: Ved udsigt til forhold som giver langsom optørring (regn, tåge, nattedug) og ved mellemstor væskemængde øges risikoen for bladsvidninger. Kør derfor kun under vejrforhold og efter et køremønster som sikrer optørring indenfor et par timer, og hvor der ikke er udsigt til regn indenfor de første 3-4 timer efter udbringning. Følg vejrudsigten nøje.
- Blanding: i æblerne kan ATS med fordel blandes med Delan eller Merpan.

Cerone

- Såfremt der er et udtyndingsbehov er ATS stadig førstevalg til udtynding i æbler jf. afsnit ovenfor.
- Virkningen af Cerone er **stærkt temperaturafhængig.** Hvor kraftigt Cerone virker, afhænger udover af temperatur og sort også af den naturlige tendens til blomster- og frugtfald. Først i blomstringen er blomsterne meget følsomme for Cerone. Følsomheden aftager mod slutingen af blomstringen for så at stige igen under junifaldet.
- Æblesorter, som er svære at udtynde f.eks. Elstar skal typisk have 0,25-0,3 l/ha Cerone ved forventede temperaturer på 20-22°C og 0,2 l/ha ved højere temperatur for tilstrækkelig effekt.
- Æblesorter, som normalt er nemmere at udtynde, eller træer som plejer at have pænt junifald, bør ikke udtyndes med mere end 0,2 l/ha Cerone pr ha ved 20-22°C eller 0,15 l/ha ved højere temperatur.
- Dette er naturligvis en meget generel anbefaling! Vurder altid i egen plantage ud fra sort, træernes vækstkraft, om de er i vekselbæring, om træerne plejer at have et pænt junifald etc.
- En strategi kan være i f.eks. Elstar og Gala at køre på afblomstring med en blanding af ATS (12-15 kg/ha) og Cerone (0,15-0,3 ml). Det skal være, når de allersidste blomster på årsskuddene er i blomst.

- Brug af Cerone i Discovery er på eget ansvar. Sorten kan overreagere.
- **Vores erfaring med brug af Cerone til udtynding i pærer er meget begrænset. Vores bud på dosering til udtynding i Clara Frijs er 0,2-0,3 l/ha.**
- Brug ikke Cerone i helt unge træer på grund af væksthæmmende effekt.
- Sørg for gode noter omkring sprøjtetidspunktet: temperatur, udviklingstrin med mere.
- Læs også i Håndbogen 2017 side 28 om udtynding med Cerone.

Elstar hvor de allersidste blomster på årsskuddene er i blomst, kan behandles med en blanding af ATS (12-15 kg/ha) og Cerone (0,15-0,3 l/ha). Doseringen af Cerone afhænger af udbyttet året før, hvor mange gange der er kørt med ATS allerede i år, af udtyndingsbehovet i år og af temperaturen på dagen og i dagene efter sprøjtning.

Pomoxon – Clara Frijs

- **Tjek blomsterne for frostskade inden beslutning om udtynding tages!**
- **Temperaturen er næsten altafgørende for virkningen af Pomoxon.** Temperaturen skal op på mindst 18-20°C, og det helst i mere end et par dage.
- **Før i tiden blev der anbefalet op til 3 liter/ha (træer som har nået fuld størrelse). I dag er den maksimalt tilladte dosering 2,3 liter/ha. Med denne dosering kan det knibe med at få tilstrækkelig effekt, så der kræves absolut optimale vejrforhold m.m.**
- Hvis temperaturen kommer op på mindst 18-20°C, kan man godt bruge Pomoxon selvom der er udsigt til en let regnbyge. Det er dog meget vigtigt, at sprøjtevæsken når at tørre godt op inden det begynder at regne.
- Høj luftfugtighed bidrager også til virkningen. Kør gerne om morgenen på dugvåde træer på en dag, hvor temperaturen stiger. Brug middelstor væskemængde: 300-400 liter/ha. Brug størst mængde, hvis der ikke er dug på bladene.

- Tidspunkt: Under forudsætning af at temperaturen er til det og der ikke længere er blomster på ballon, er det bedst at komme tidligt ud. Det vil sige under/på afblomstring (når de allersidste kronblade er ved at drysse af). **Hvis der ikke er udsigt til lunt vejr umiddelbart lige efter blomstring er det bedre at udskyde behandlingen i håb om at det bliver bedre vejr.**
- Generelt bør behandling dog udføres indenfor 2 uger efter blomstring. Tidligere år har nogle avlere ventet på godt vejr og haft effekt af behandling i Clara Frijs med højeste dosering 3 uger efter fuld blomst.
- Vækstniveau: Udover temperatur, luftfugtighed, tidspunkt, dosering og sort spiller vækstniveauet også ind. **Brug kun Pomoxon hvis der er rigtig god vækst i træerne.**
- pH i sprøjtevæsken: Sørg for lav pH (5-5,5): tilsæt 1 kg MAP/ha eller tilsæt fosforsyre.
- Da blomstringstidspunktet varierer fra lokalitet til lokalitet vil det naturligvis også variere, hvornår den enkelte avler kan/bør bruge Pomoxon.
- Husk altid at lade nogle træer stå, som ikke bliver behandlet, så effekten kan vurderes.
- NB! Brug ikke Pomoxon til udtynding af Concorde da sorten ikke tåler det (bladsvidninger/skrub).

Pomoxon – æbler

- Med hensyn til brug af Pomoxon i æbler kan man som tommelfingerregel går ud fra 1) at man skal vente, til de sidste blomster ikke længere er på ballon, 2) for bedst effekt skal behandling ske inden 7-10 dage efter fuld blomst.
- Effekten afhænger blandt af temperatur, dosering, vækstniveau, sort samt af bestøvningsvejret i den forudgående blomstring.
- Læs om vejrforhold med mere i ovenstående afsnit om Pomoxon til Clara Frijs.
- Husk at sørge for lav pH (5-5,5): tilsæt 1 kg MAP/ha eller tilsæt fosforsyre.
- Gråsten og andre triploide sorter som behøver udtynding kan udtyndes med Pomoxon på afblomstring. Doseringen ligger på omkring 0,75 l/ha.
- Doseringsvejledning til de øvrige æblesorter kan ses i Håndbogen 2017 side 29.

Åben blomst – hvad bør du undgå?

- Svovl og bittersalt: Under uheldige omstændigheder kan der ske svidning/udtynding. Økologer har ikke andre alternativer end svovl mod skurv, så her er man nødt til at bruge svovl i blomstringen.
- Aminosol: Midlet virker afskrækkende på bierne på grund af lugten.
- MCPA: Brug ikke MCPA pga. hormonvirkningen. Hvis behov kan ukrudt bekæmpes med Round-up under blomstringen.
- Tjek bi-mærke (blandt andet Steward, pyrethroider og Milbeknock). Faresætning afgør om midlet må bruges udenfor biernes flyvetid.

ØKOLOGI

Røde lus

Generelt i Europa har sprøjtningerne med NeemAzal på moderlusene før blomstring ikke virket så godt. Neem er systemisk og det har været for koldt til at planterne har været aktive til at optage midlet.

Hvis Neem bruges nu skal der ikke forventes 100 % virkning mod de rødelus, men lusenes udvikling forsinkes. Virkningen sker over ret lang tid.

Brug kun 300 l vand. Det skal ikke nå lusene, men bare ramme planten.

NeemAzal er et middel, hvor aktivstoffet er blandet med olie. Hvis det bruges for tæt på en svovlsprøjtning giver det svidninger. Hold 2-3 dages pause med svovl både før og efter en neem-sprøjtning.

Der er ikke problemer med at bruge Neem tæt på en bladgødskning med kobber.

Meldug

Hvis I har problemer med meldug så gå ud og fjern de inficerede blomsterklaser. Dette nedbringer smittetrykket meget.

Med den nuværende vejrudsigt bliver det meldugvejr i den kommende uge.

Ved bekæmpelse af skurv med en blanding af 4 kg svovl og 5 kg bagepulver (Armicarb) er der god sidevirkning på meldug. Svovlen beskytter mod infektioner og bagepulver reducerer mængden af sporer, der udslynges fra allerede etablerede infektioner.

Æblebladhvepse

I disse dage er det aktuelt at bekæmpe med Kvassia mod æblebladhveps.

Hold øje med varslingerne på RIMpro. Til varsling skal bruges, den lokale dato for fangst af den første bladhveps på de hvide limplader og dato for 10 % blomstring af kongeblomster i klaser på ældre ved på den aktuelle sort.

Hvis I har forsøgstilladelse til Kvassia så kan der bruges 12 g quassin (= 1 trifolio pakke) og 1-2 l sprededmiddel per ha.

Hvis langstrakt flyvning så brug ½ dosering når de første æg klægger og ½ dosering 2-3 dage senere. 3 dage ved køligt vejr.

Brug stor væskemænge ca 500 l/ha og udfør behandlingen i morgendug.

REDAKTØRER

Maya Bojesen
Tlf: 21 71 77 57
myb@seges.dk

Hanne Lindhard Pedersen
Tlf: 87 40 66 06 / Mobil: 23 82 63 47
hlp@seges.dk

Lene Baarts
Tlf: 40 45 99 98
lba@seges.dk

GartneriRådgivningen tager forbehold for tastefejl og lignende. Nyhedsbrevet må ikke videresendes. GartneriRådgivningen har copyright på billederne